

1 L. 5456 1
Wieczorek Franciszek kpt. por. lat 23
student prawa.

Zostałem aresztowany wraz z całą rodziną
13 kwietnia 1940r. i wysłany transportem kolejowym
przez 6 tysięcy ludzi do Karakachajnu, Powiatu
darsta obłai, Tatarski rejon, do „Sowchozu
im. Żukowa K. S.S.R.”. Sowchoz ten jest położony
w stepie 65 km od miasteczka Tatarsk, skąd
aby dostać się do linii kolejowej trzeba było przeje-
chać 250 km statkiem porzucić Tatarsk do niewielkiego
krego miasta Pawłodar. Sowchoz był zamieszka-
ny w większości przez Karachajów, Rosjanów którzy
nie mieli w nich do zarobku ponieważ byli
w złym miejscu. W rzeczywistości byli
to mieszkańcy jak i gospodarze to leśnicy
z gliny lub z darni, gdyż w promieniu kilku
mistrz km nie można spotkać nawet najmniejszego
drzewka. Dla nas uwolnienie miało być, dlatego latem

muhammadu was w starcu opuszczonego opicku
 wa zniszcali dawo uam uienkama pmer to, ie
 zabylon pousuwano z ich muorkaw i polzowu
 po 2 rodriny. Warunki muorkawione byly b. ciszte
 ja mierkalum respot z uymni Guw osobami
 u sabbie o wymiarach 4x3,5 m. Hshuleb ciarnoty
 braku mydla, braku opatu / za opat stwryto suche
 tajno bydlsee / pluskwy, wry i plhty stale przoty-
 towaly na mas. Jesli chodzi o stan narodowu
 to na 88 owb 8 uokralo do Biotorusmon i Ukra
 unon. resita Polacy w polonie rolnicy z Brabotse
 kiego w polonie rodriny policyjne i wojshone
 z Holymia. Porogidono u wryshch surowa bylo
 zachowowanu stan apatii co porostowalo w dwigzku
 z trudnosciami oprowiaczajnyuui, poruciej po-
 wryci z warunkami, stan morahy poprawit' os, lardz
 wryt, ie pol to stan przejsciowy, ktory traba
 przetrzymat' z w srulky czug. Pomowari od prey
 morua bylo ns wrto uhylii pmer bardzo pemu

harne tam i uile wiozriome Topoi'itki, z wregochst
 nie komystota noma uiceligenya, dla ktorej prace
 Jymua jako tam uunelomny wylomysci byta uad
 sity, a ludnosci pchodzenie wzejshiego nie mogla
 lotic na to perwoti, w prerowu, ch smetigcach
 powstawaly na tym tle dotc' przyhrz sturcia.
 Poruciej gdy wryny wynerpeli zapary przywre
 zione za soty i jedushow pracowat, aby nie
 wregitwai, paowate nawet uila harmonia,
 wprerawo ns atajecnie, zabowano pmer smuruz
 gwadny. Pracy ktory wrykomysci byta bardzo
 poruowadua, powhoz byl hodowstau-uceleryny
 ersie wge pracowate w hodowli bydla, ersie w polu
 przy siawozanach i uprawie owsa, ersie w wrynie
 przy budowach. Sturuy i wynagrodzenia byly
 dla nas wryetny tajemnicz, placowu nam tle
 ste bygadher uwarat' w steronie capisci, pmerone
 wrye uickozce pracowalimy prawe daruo
 z biegru uam zorientowalimy sig w tym i uie

dawobismy si^ę asygnacji. Moje prace by^{ły}
bardzo roznorodn^e. Byłem rozr^odk^o, pastuchem,
pogrzebnym w^oz^o przy o^oce, robotnikiem ceg^ol^o,
później zawieszonym na um^orze, tartem
d^osk^ol^o, w^oz^oem byłem stojącym i ostalnie wie
n^oce prac^ownikiem przy robotach polnych. Najwyższe
moje wynagrodzenie było 200 rb. na miesiąc
najniższe 19 rb. 30 kop. za 26 dni pracy w^oz^oem
m^oz^oem i to pracy od godz 4^{ty} do 21^{ej} z krótkimi
przerwami na pr^ost^odi. Dla porównania podam,
ce przed 16 laty w^oz^oem L^owa Staw^owa przedstawny
wynik naszego odrywania h^ortowat od 160 do
230 rb; dlatego aby żyć sprzedawać ostalnie
m^oz^oem, w^oz^oem porostata tylko przy jedynym
ubraniu. Najtragiczniej przedstawiała ta sytuacja
w^oz^oem, gdy od 17. 5. 41 r. polski^o w^oz^oem
brzo śmiercy^o został odry^o od świata i nasz
p^oz^ota przychodząca ma^o lub 2 w^oz^oem, oboz^o
produktor^o został przerwany - wiek^o rodu^ono

gorista suivo gladova. Protrvalisimy tyho
 druzi teny, ie mhušeb uisnostuoru donru pery
 masovo zaręto padai byto (pręto 2 ty srtub)
 muselismy zyrę tiz padlını. W ten spřob.
 pnetrowaie i moja rodina i uine m. i. Kiewicim,
 Ignatiuhov, Zichnistel, Jakubryloin, Ostrochom,
 Gregorovyh i uine. Trwalo to pręto 6 tygodu
 dopřero na mřonu W rhu zaręto nie mřowaluy
 dlowe, pojawit tiz nawet ukier, ktřego nie
 widnelisimy pner cely eras pibytu v p'owachome
 z wladraci N. K. W. D. p'torukowo malo uie
 bisimy do oprucimie z powodu durię adległoci od
 rejonu (65 km). Normalnie war w uiesice suielimy
 ich wryte, w tedy wrystidk tuly lion ogarniat
 hlady s'rawe, nas uolęrawo do koutory i wrytu
 ehiralimuy porys pogrřich i wrymystlau. Po tekim
 zebraem zawnę stōs byt zstrymywany i propoas
 rano uie w raiemdu za ulgi w pręy aby douwit
 conę wroid uie robi i uoni. Pner mřowę mřensęy

nie udało mi się tego namówić. Dopiero
w lipcu 1941, Niedzwiedzki Piotrowski zobowiąza-
li Grajersa ostrzeżony o podjęciu etapu
dał się ze strachu nakłonić, wtedy jednak stawa-
no go tego nieważnie, przestano z nim rozmawiać,
unikano go, że nie miał żadnego życia.

Stosunek ten zmienił się dopiero po wybuchu
wojny sowiecko-niemieckiej, teraz ustalony
określenie stała kontrola, każdy ruch emigranta
przez teren był kontrolowany. Uważano nas
od wytych prai, z obawy sabatarów.

Po zawarciu umowy polsko-sowieckiej, szukano
to zupełnie stalinu, się „przyjaciół” i wszelkimi
siłami starano się wystrzymać tych, którzy chcieli
wyjechać, chodzono po prostu o rzeź do pracy
których brak był nielubym po powrocie wziętych
do wojsk.

Choroby jakie tam spotykaliśmy nie były
nowe. Porównano choroby chorowały na

krwawą deryntois z powodu zmiany odżywiania
potem większość zapadła na szkorbut,
malarias, były też wypadki choroby, która
przebiegała wtedy podobnie jak paraliz.

[Lekarz był, przyjeżdżał owoi rzeź, - nawet
miał stary carski lekarz, ale środków leczenia
nie było, więc było prawie żadnych, tak że kobiecie
polskiej Jakubowej Marii, która odawano
strzeżenie, wziętych braku środków zaradkowych
straciła wszystkie palce u rąk.]

Wypadków śmierci było 7. w tym 5 osób dzieci
do lat dwóch / Wiewióra. Dzwonił mi - renty nie
przebiegał i owoje starców powyżej 80 lat.
Ułobanowicz Józef i Jakubowa Anna Głab.

Z brzojnie mogliśmy się porozumiewać
listownie bez ograniczenia, a to nawet z mi-
krojęt obok muru było przysłać przesyłki.
Po zawarciu polsko-sowieckiej
wydano nam „Zawiażenie” karid mogł.

severiturno porovnai ni svobodnici po estyn.
Z. S. R. R. H prohty ce staviano tchie prunkedy,
ic rodnyy ni mogly ni kuryi, dlatego sam
u paramerentku vyjehatemu zuchai stovni
krovatemu ni do Burubuka. H Oruburgu
shirovono nuz do Gankutu do Arvni
tam ni zvatatemu ni i otuburme po
miesivney rotovdri doletemu ni do Gocha
i 16. XI. 1941 zangvostem ni do Arvni

Tragedy F.

mp. 13